

- Meditatie
- Ambtelijke praktijk
- Bijbelstudie
- Kerkelijk actueel
- Boekbespreking

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

Meditatie

*"Gij zult het na
dezen verstaan",*

Joh. 13:7b

De discipelen van de Heere Jezus hebben heel wat meegemaakt, gehoord en gezien, wat zij ten diepste niet begrepen hebben. Als het ging om het werk en de Persoon van hun Meester waren er voor hen vele raadselen. Zo was het toen en zo is het nu ook. Een discipel is een leerling: hij moet net als een kind alles leren. En Wie is de Leermeester? Dat is de Heilige Geest. Luister maar wat de Heere Jezus zegt: "Maar de Trooster, de Heilige Geest, Welke de Vader zenden zal in Mijn Naam, Die zal u alles leren en zal u indachtig maken, alles, wat Ik u gezegd heb", Joh. 14:26.

Door Woord en Geest wordt een mensenkind wederom geboren. Maar daarna wordt hij door Woord en Geest verder geleid. Hij wordt een leerling op de school van de Heilige Geest en gaat kennis krijgen van God en goddelijke zaken. De Heere gaat hem onderwijzen in dingen, waarin hij nooit uitgeleerd zal raken. Ook moet er zo veel afgeleerd worden ook! De werking van die Geest is diep verzondigd. Naar recht kan de Heere een mens in zijn zelfgekozen duisternis en eigenwijsheid laten! De werking van Gods Geest is verworven door Christus! Daarom wordt de Heilige Geest de Geest van Christus genoemd. Ook omdat het ten diepste Christus is, Die de wijsheid en de volmacht heeft om zondaars te onderwijzen in de weg der zaligheid. Maar ook wordt Hij de Geest van Christus genoemd, omdat Zijn voornaamste werk is om Christus in het leven van zondaren te verheerlijken. Dat doet Hij in de weg van

ontdekking aan zonde en schuld. Uitwendige kennis is van groot belang. Maar niet genoeg. Ook de schriftgeleerden konden immers in hun geweten overtuigd zijn van zonde, maar het bracht hen niet in het stof der ootmoed. Zo zouden ze ook de Heere Jezus niet waarlijk leren kennen. Door de Heilige Geest wordt de kennis van de Heere, van mijn eigen hart en van de Zaligmaker doorleefde kennis, bevindelijke kennis.

Zie maar hoe nodig het was in het leven van Christus' discipelen dat het Pinksteren werd! Hoe onkundig waren zij met betrekking tot de noodzaak van Christus' lijden en sterven. Ze waren groot gebracht bij de noodzaak van het offer, dat heen wees naar Hem Die komen zou. Maar toen Hij ging spreken over Zijn lijdensgang, gingen zij protesteren. Daar wilden zij niet van horen en kwam er zelfs ergernis in het hart! De Heilige Geest moest komen om hen te overtuigen van de noodzaak van Christus' werk als Borg. En nog eens, zoals het toen was, is het nu ook. Bidden we daarom toch altijd, als we naar Gods huis gaan om Zijn Woord te horen, om de hulp en leiding van de Heilige Geest. Die is zowel op als onder de kansel zo nodig!

En wat stonden de discipelen nog hoog met zichzelf! Ze streden om de vraag wie van hen de voornaamste was! Petrus meende zelfs bereid te zijn met Jezus in de gevangenis en in de dood te gaan! De Heilige Geest moest komen om hen in te leiden in hun diepe val en verlorenheid. Ze moesten leren wie zij in zichzelf waren en

wie ze van nature blijven zouden! Zo zou er plaats komen voor Gods genade om Christus' wille! Zij verstonden niet wat Jezus deed toen Hij hun voeten waste! Zij hadden er geen oog voor dat zij een dienende Zaligmaker nodig hadden, juist vanwege hun natuurlijke onwil en onmacht. Toen Jezus hen de voeten waste zei Hij: U begrijpt niet wat Ik doe, maar gij zult het later zeker verstaan! Met dat 'later' doelde Hij op het wonderwerk van de Geest. Hebt u Hem al nodig gekregen? Hebt u ingezien dat Zijn werk nodig is? Hebt u ingezien dat reeds bij uw doop werd gewezen op de noodzakelijkheid van Zijn werk? Hij is gewillig en bekwaam om ons het leven te schenken, te leiden en te leren en ook af te leren! Eenmaal woning gemaakt in het zondaarshart, blijft Hij daar eeuwig. Gods kind kan Hem helaas bedroeven. Maar Hij wijkt niet! Hij werkt er op aan dat ik bedroefd word en met smeking en gewezen wederkeer tot God. Als het gaat om de kennis die Hij verleent gaat het vooral om de kennis van Christus. Het betekent niet dat Hij in mijn leven alle vragen en raadselen oplost. Wel schenkt Hij bij tijden en ogenblikken rust en overgave, dingen die we niet van onszelf hebben. Maar toch komt er ook een tijd dat alle vragen worden opgelost en Hij mij de voorkant van Gods borduurwerk laat zien. Dat zal gebeuren aan de overzijde van de doods Jordaan. Dan mag ik verstaan. Dan zal ik aanbidden. Dan zingen zij, in God verblijd, aan Hem gewijd, van 's Heeren wegen!

K. Hoefnagel

*Maar toen Hij
ging spreken
over Zijn
lijdensgang,
gingen zij
protesteren.
Daar wilden zij
niet van horen
en kwam er
zelfs ergernis
in het hart!*

Lessen ook nu

1 Johannes 1-5

De dienaar dient een voorbeeld te zijn in het woord, in wandel, in liefde, in de Geest, in geloof en reinigheid.

In ons kerkboek staan formulieren die niet verouderd zijn, want de Bijbel spreekt erin. Alle formulieren hebben ook kerkelijk gezag en hebben zo hun eigen betekenis en waarde. Twee formulieren hebben bijzonder betrekking op ambtsdragers. Het gaat over de bevestiging van aanstaande of reeds dienstdoende predikanten en ouderlingen of diakenen. Opvallend is het volgende opschrift: formulier om de dienaren des Goddelijken Woords te bevestigen. Die aanduiding wijst op veel. In de praktijk dient elke predikant zich dit bewust te zijn. Ik ben dienaar van het Woord van de Heere. Het gaat in mijn werk om het Woord. Duidelijk wordt daar in het formulier op gewezen. Dat is voluit Bijbels. We kunnen zeggen dat Gods Woord wordt vergeleken met een staf waarmee de kudde geleid en geregeerd dient te worden. Het pastorale

mag niet beperkt blijven tot het onderlinge contact. Het behoort ook een plaats te hebben in de prediking. En dat naar dat de tekst dit aangeeft. Het vermanend gedeelte van het formulier wijst op onderscheiden zaken. De dienaar dient een voorbeeld te zijn in het woord, in wandel, in liefde, in de Geest, in geloof en reinigheid. Deze dingen dienen bedacht te worden en men behoort hierin bezig te zijn opdat het toenemen in alles openbaar worde. Het slot is een dringend appel: heb acht op de leer en volhard daarin. Het lezen en onderzoeken van theologische en ethische werken is van betekenis voor zichzelf en de gemeente. De voorbereiding voor de zondag mag daar niet buiten staan. Het gebed dient steeds prioriteit te hebben. De boeken behoren stille hoorders te zijn van het gebed tot de Heere, de Zender van Zijn knechten. Gods Woord

moet altijd open zijn. Het is het eerste en voornaamste boek. De Bijbel is onderwijzend en leidinggevend. Dit geldt voor prediking en pastoraat. In dit verband zijn de woorden van de Heere Jezus en zo van de apostelen van grote betekenis. Hoe klinkt het pastorale door. Wat Johannes in zijn brieven doorgeeft is lezenswaardig. In zijn eerste brief komen zaken van grote betekenis naar voren.

Gemeenschap

Laten we denken aan het woord gemeenschap. In zijn eerste brief legt Johannes daar sterk de nadruk op. Allereerst de gemeenschap met God de Vader en Zijn Zoon Jezus Christus. Een gemeenschap die niet van beneden gewild is. Juist het tegendeel: het is van Boven. Van God uit. Zijn verkiezende liefde. In woord en daad. Mogelijk op rechtsgronden. Door de Persoon Jezus Christus en Zijn werk. Wordt die gemeenschap gekend uit genade, door de verdienste van de Heere Jezus Christus, dan zal de gemeente dat merken. Want een geroepen dienaar is geen brievenbesteller, laat staan een automaat. Het gaat de jongelui op catechisatie ook niet voorbij. Voor elke dienaar vormen de apostelen een levend voorbeeld. Met nadruk zegt Johannes; hetgeen wij dan gezien en gehoord hebben, dat verkondigen wij u. Die verkondiging heeft ten doel opdat gij ook met ons gemeenschap zoudt hebben 1 Joh. 1:3. Hierbij dienen wij stil te staan. Het gaat in het werk niet slechts om informatie door te geven. Het gaat bijzonder om de verkondiging van de grote daden Gods in en door Jezus Christus. Tot verzoening. Tot gemeenschap. De verkondiging heeft als hoofddoel dat jongeren en ouderen komen tot het ware leven. De

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie opgenomen van Ds. K. Hoefnagel over Johannes 13:7b 'Gij zult het na dezen verstaan'. Ds. Tanis schrijft over 1 Johannes 1-5. Ds. P. Roos levert een bijdrage over de HHK. Ds. K. Hoefnagel beantwoordt een vraag over het nieuwe verbond. Ook is opgenomen een vierde artikel over het boek van Simon Oomius 'Een kerk in 't klein' over het zingen. Verder enkele berichten. Tenslotte wat boekbesprekingen.

Ontmoetingsdag 14 april 2012

Plaats: Chr. Geref. Kerk Werkendam, Binnengriend 27. Onderwerp: 1 Kor. 15. 's Morgens aanvang half 11, sprekers: ds. M.C. Tanis over 'Het Schriftbewijs voor de opstanding' en ds. P. de Vries (Hardinxveld-Giessendam HHK) over 'De prediking van de opstanding.' 's Middags aanvang 2 uur, sprekers: ds. J.M.J. Kieviet 'De Eersteling' en ds. D. Zoet (Ouddorp HHK) 'Want Hij moet als Koning heersen.' We hopen dat er weer velen zullen komen om allereerst naar het Woord van God te horen en ook om elkaar te ontmoeten.

Goede Vrijdag en Pasen

Op Goede Vrijdag mag herdacht worden dat de Borg de schuld van Zijn Kerk volkomen heeft betaald. De beide Paasdagen liggen ook weer voor ons. De Heere geve het nut van de opstanding te beleven. De Heere zegene de lijdensprediking en de verkondiging van het opstandingsevangelie.

Verschijning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. dinsdag 17 april 2012 verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 5 april.

AvH

blijvende geloofsgemeenschap. Johannes is van die gemeenschap met de verkondigers overtuigd (1 Joh. 1:3). Die gemeenschap bestaat nog en zal blijven. Wie geestelijk leven kent, is er geen vreemde van. Elke geroepen predikant kan er zelf van spreken. Het onderwijs wat ontvangen werd heeft verbinding gelegd en zelfs na de dood van een onderwijzer blijft die band nog spreken en het woord werken. Nu wordt aan het reeds gestelde door Johannes toegevoegd: en deze onze gemeenschap ook zij met de Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus (1 Joh. 1:3). De onderlinge gemeenschap gewerkt door de Heilige Geest leidt mede tot de verbondenheid met God de Vader en Zijn Zoon. Dit is ook het einddoel, het genade doel van de Heere naar Zijn welbehagen. De verkondiging van het Woord wordt daartoe gebruikt. Welk een grote waarde en betekenis heeft de Woordverkondiging. Als het goed is, is de predikant een levend getuige. Een verkondiger van het heilsfeit, van het heilswerk wat hem persoonlijk niet onbekend is. Voor de verkondiging, bijzonder op zondag, is het gebed noodzakelijk opdat de gemeenschap met satan, wereld en eigen vlees wordt verbroken en opgezegd en er kome een staan naar de ware blijvende gemeenschap. Het gebed om daarin verdiept te worden en dit te beleven in woord en daad. Van de Puriteinen is het gezegde bekend: het wezen van de echte godsdienst is gemeenschap met God en elkaar. Natuurlijk niet met het voorbijzien van de medemens. Het beeld van de Samaritaan gaat mee. Bij het wijzen op levensgemeenschap, op levensheiliging, ziet Johannes niet voorbij aan wat kan werken en woelen in de mens en zelfs waartoe gekomen kan worden. Hoe troostvol en sterkend schrijft hij, met insluiting van zichzelf. Hij spreekt immers over 'wij.' Heeft iemand gezondigd, wij hebben een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus de Rechtvaardige. En Hij is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden van de gehele wereld (1 Joh. 2: 1 en 2). Welk een herderlijk

hart had Johannes en welk een Persoonskennis was er ook voor hem de zondaar. Ambtsdragers die Johannes verstaan kunnen persoonlijk en ambtelijk niet buiten de Pleitbezorger Jezus Christus. De hemelse Advocaat. De enige Parakleet. Pastoraal mag dit meegaan. Bijzonder vandaag, want de verzoeken zijn niet gering.

Geboorte uit God

Een tweede aanduiding in de brief van Johannes is: het uit God geboren zijn. Opvallend is de aansluiting met wat geschreven staat in het Evangelie. Het onderscheid waaruit de mens van nature geboren is en het wonder van Gods genade, het uit God geboren zijn, wordt duidelijk aangegeven. Van nature is de mens geboren uit vlees (Joh. 3:6), uit de duivel (Joh. 8:44), uit de aarde (Joh. 3:21), uit de wereld (Joh. 8:23). Welk een werkelijkheid. Door niets komt daar verandering in. Het is uitgesloten. Die werkelijkheid mag in de prediking niet ontbreken. Gods Woord gaat ons daarin voor. In de prediking mag naar het Woord het wonder van God in Christus gewerkt door de Heilige Geest ook niet ontbreken. Het uit God geboren zijn staat als met gouden letters in de Heilige Schrift. Geboorte uit God (Joh. 1:13), uit de Geest (Joh. 3:6), uit de Waarheid (Joh. 18:37). Ditzelfde vinden we in de Johannes brief. Tegenover het geboren zijn uit de duivel wordt sterk beklemtoond het geboren zijn uit God (1 Joh. 3: 8 en 9). Tot zevenmaal toe wijst Johannes er in zijn brief op. Nu staat het uit God geboren zijn niet los van de gemeenschap met God de Vader, Zijn Zoon Jezus Christus en allen die uit God geboren zijn. Benadrukt wordt dat de beleving ervan alleen door Gods daad is in het leven. Het wedergeboren worden. Het is de vrucht ervan. Door het wonder Gods is er de staatsverwisseling en de levensvernieuwing en de levensgemeenschap. Daardoor wordt ook in de samenleving het onderscheid gezien onder de mensen zoals dat in Hebreëen 11 van de gasten en vreemdelingen wordt gezegd. Zo geeft Johannes ook het onderscheid aan tussen de

kinderen Gods en de kinderen van de duivel. Hij laat dit onderscheid zien mede door het feit dat de grenzen in de gemeente doorbroken zijn.

Kenmerken

Er dient ook gedacht te worden aan de levenskenmerken van hen die uit God geboren zijn. Zij doen de rechtvaardigheid (1 Joh. 2:29). Zij kennen een gezindheid om de Heere te dienen en te vrezen. Zij leven bij Psalm 119. Zij doen de zonde niet (1 Joh. 3:9). Zijn zaad, waardoor men wedergeboren is, blijft in hem. Het nieuwe leven zondigt niet. Het zondigen met de oude natuur is niet uitgesloten. Door zwakheid of overrompeling, maar de innerlijke gebondenheid aan de zonde is weg en zo ook de lust om te zondigen. Belijdenis van zonde is er en het gebed om de doorwerking van Gods Geest. De opwekking om elkaar lief te hebben ontbreekt niet. Het kan ook niet, want de liefde van God in het hart verwekt wederliefde. In het vijfde hoofdstuk van zijn brief staat dit kenmerk. Een iegelijk die gelooft dat Jezus is de Christus, die is uit God geboren; en een iegelijk die liefheeft Dengene Die geboren heeft (1 Joh. 5:1). In de tekst staan twee werkwoorden van betekenis. Eerst 'geloven' en dat staat in de tegenwoordige tijd. Het wijst op een werking die doorgaat. Het aanhoudend geloven. Dat geloven nu is het gevolg van de Goddelijke daad. Opvallend is dat het werkwoord 'geboren' in de verleden tijd staat. Het richt ons op iemand die geboren deed worden. In dit verband door God de Heere. Uit God geboren. Duidelijk geeft dus Johannes aan dat de wedergeboorte aan het geloof vooraf gaat. Alleen de geboorte uit God leidt tot het ware geloof. Gelijk nu in het natuurlijke leven liefde ontstaat tot de vader, de verwekker van het leven, zo komt er ware liefde tot God en tevens liefde tot allen die uit Hem geboren zijn (1 Joh. 5:1), het gezin van God. Welk een onderwijs geeft Johannes, lessen die ook vandaag niet mogen ontbreken. Uit Johannes brief kunnen we ook concluderen dat onderscheiden predi-

Als het goed is, is de predikant een levend getuige. Een verkondiger van het heilsfeit, van het heilswerk wat hem persoonlijk niet onbekend is.

king en kenmerkenprediking, naar de Schrift zijn. Johannes staat in zijn schrijven niet alleen. Wanneer het gegeven ontbreekt, dan is er

een steriele prediking, zelfs meer dan dat.

M.C. Tanis

Kerkelijk actueel

HHK

Ons bestuur nam het besluit om de a.s. Panddag een ander karakter te geven, in die zin dat het een gezamenlijke ontmoetingsdag met de Hersteld Hervormde Kerk zal worden. Dit voornemen steunt op de besluiten die genomen werden door onze GS en die van de HHK. Dat Synodebesluit van de HHK kan belangrijke gevolgen hebben voor ons kerkelijke leven.

Ik wil eerst in bescheidenheid vaststellen dat we van dit prille begin geen wonderen mogen en moeten verwachten. Echte eenheid is geen werk van Synodes, maar het is vrucht van Geestesbediening. Binnen de kerkformaties die hierbij betrokken zijn, bestaan ook nuances, zodat we hier niet direct mogen denken aan kerkelijke eenheid of federatie van gelijkgezinden. Het wil niet meer zijn dan een bescheiden uitnodiging om elkaar te ontmoeten. Wel merk ik op dat de beide verbanden inhoudelijk dicht bij elkaar staan. Dat maakt alles wel makkelijker. Dat feit op zich kan ook een vrucht genoemd worden van het werk van de Heilige Geest. Hoe vele jaren hebben Deputaten Eenheid niet moeizaam moeten samenspreken met de GKV en de NGK; onze Synode heeft waarschijnlijk gevoeld dat de weg naar de HHK makkelijker te vinden is zodat jarenlange samensprekingen niet nodig werden geacht.

Wat betekent dit voor het eigen kerkverband? Heffen we de band met onze kerken nu op of wordt die band verslapt? Dat zou een verkeerde gedachte zijn. Het is bekend dat we veel bezwaren hebben tegen allerlei ontwikkelingen in onze kerken, maar historische wortels hebben ook nu nog steeds betekenis. Als daar tenminste betekenis aan gehecht wordt. Daar kunnen we absoluut niet zeker

van zijn. Historisch besef ontbreekt bij velen in onze kerken. Zou onze kerk willen blijven bij haar wortels dan zou de eerlijkheid gebieden om samen de prediken van onze voormannen zoals de Cock ea. eens te bestuderen. Het zou resulteren in de conclusie dat er een diepe kloof gaapt tussen het verleden en het heden. Toch zou het de mooiste oplossing zijn als onze kerken samen weer terug zouden keren naar hun oorsprong. We horen nu te vaak dat de oude paden plaats moeten maken voor nieuwe inzichten. De prangende vraag blijft leven: zijn vele van onze gemeenten nu opgeschoven in Vrijgemaakte richting of is het juist andersom? We constateren dankbaar dat er ook in de Vrijgemaakte kerken bevindelijke voorgangers zijn, maar deze juichen de vernieuwingen in het Vrijgemaakte denken geenszins toe en het zijn enkelingen. Nu de feiten echter aangeven dat de verregaande toenadering tussen de CGK en de GKV lijkt op een aanzwellende stroom, kan het niet anders dat het overige deel van ons kerkverband zich bezinnen moet op haar toekomst. Ik noemde "het overige deel". Dat zijn niet alleen de strikt behoudende gemeenten. Er is een brede middenstroom in ons kerkverband, die zich noch bij het ene noch bij het andere deel thuis voelt. Voor hen zijn de komende tijden ook heel moeilijk. De één noemt hen de mensen van het gezonde even-

wicht, een ander verdenkt hen meer van de grijze muizengroep. Het geeft niet hoe men daarover denkt, ik bemerk soms zowel het één als het ander. We voelen verbondenheid met gemeenten die niet in alles in de stijl van ons blad denken; we voelen ons ook soms teleurgesteld als deze positie uitloopt op geschipper. In ieder geval moeten we nadrukkelijk beseffen dat zij broeders zijn die met ons in de kerk leven. Hoe zal de toekomst van deze gemeenten zijn? Hopelijk zullen zij hun weg mogen vinden in de verwarring van de tijden. Ja, het lijkt wel wat op de politiek. Rechts en links en daartussen diegenen die zich bij geen van beide groeperingen thuisvoelen en de centrale middenpositie opeisen. Maar de kerk is geen politiek spel. Het spreken over groepen is te verafschuwen, ware het niet dat verschillen in de kerk van alle tijden zijn.

Nu ik het nog heb over het eigen kerkverband, merk ik graag op dat er over de betekenis van een kerkverband verschillend gedacht wordt. De feitelijke bedoeling is om gezamenlijke zaken en belangen te regelen, zoals opleiding, zending enz. Het mag niet de indruk wekken dat het een knellend juk wordt, als besluiten genomen worden die de zelfstandigheid van de plaatselijke kerken inperken. Dan wordt een kerkverband een drukverband. Alleen een blindganger zou kunnen denken dat we het zo niet te vaak ervaren hebben. Mijns inziens is er nog heel veel waarover nagedacht moet worden. Nu naar alle kanten samenwerking met anderen er aan gaat komen, is het een open vraag: hoe nu verder? De zaken zijn al zo duidelijk van karakter veranderd, dat de betekenis van het eigen kerkverband onder de veranderingen zal krijgen te lijden. Doordat veel onbekende namen worden aange troffen onder de preekbeurten en leden van andere kerkverbanden bij ons aan de classicale tafels zijn aangeschoven, raak je de weg wel kwijt. Zoals Jozef zijn broeders zocht, vergaat het ook ons. Je merkt bij velen een gevoel van vervreemding. Is het onze kerk nog wel? We hebben als kerken deze

We horen nu te vaak dat de oude paden plaats moeten maken voor nieuwe inzichten.

ontwikkelingen niet meer in de hand. De contacten met de NGK zijn enkele jaren terug in de ijskast gezet, maar via de GKV komen we ook deze mensen steeds meer tegen in de wandelgangen. Zo gaat het toe in een doolhof. Waar is onze kerk nog? Wat is onze kerk nog? Wie zijn onze broeders? In een dergelijke situatie slaat het individualisme toe. Ieder gaat doen wat goed is in eigen ogen. Als dan deuren opengaan naar verwante kerken, gaan de grenzen zich verleggen. Een goed begin zou kunnen zijn dat kerkenraden zich bezinnen op deze gang van zaken om tot besluitvorming te komen welke kant men uitkijkt. Waar is de tijd gebleven dat predikanten zoals Ds. Smits door de classis streng werden vermaand omdat zij buiten onze kerken ergens gepreekt hadden? Dat zou nu anders zijn. U hebt al vaak horen spreken van independistische invloeden. We verstaan hieronder dat de plaatselijke kerk, die altijd al autonoom was, nu meer vrijheid krijgt om de vleugels uit te slaan. De kern vraag gaat steeds meer worden: wat is de meerwaarde nog van het kerkverband boven allerlei andere min of meer lossere contacten?

Mijn stelling is voorlopig dat we zoveel als mogelijk is de Christelijke Gereformeerde kerken willen vasthouden, dwars door alle nevels heen en: zolang als dat mogelijk is. Wel vrijheid, maar geen wanorde.

Wat kan nu deze toenadering betekenen voor kerkelijk Nederland? Ik ga nu alleen maar even hardop denken. We hebben in ons land heel veel kerken en groepen. Allemaal met een eigen uitgangspunt. Er was een tijd dat de verschillende verbanden een duidelijk gezicht hadden. Je wist wat Hervormd was (of je wist het niet), je wist wat Gereformeerd was en ook wat Vrijgemaakt was. Enzovoorts. Men peinsde er niet over om de blik te richten op de overige kerken. Er was een kloof tussen Hervormden en Afscheidenen. Vrijgemaakten verklaarden in alle gemoede dat zij ter plaatse de enige ware kerk waren. De *Kuyperiaanse* leer was

lange tijd onder ons verdacht en deze moest van tijd tot tijd onder kritiek gesteld worden. Kersten en van der Schuit bestreden elkaar in de kerkelijke pers. Hoe is dit alles veranderd!

Er waren heel, heel veel groepen. De buitenstaander raakte de weg kwijt. Maar dat veranderde. Binnen al die verbanden ontstonden bijvoorbeeld vooruitstrevende en behoudende visies. Deze onderstromen, hoewel in verschillende kerken thuis horend, voelden verbondenheid met hen die in andere kerkverbanden gelijkgezind dachten. Op die manier kwamen er dwarsverbindingen door al die verbanden, zodat je nu niet meer zo herkenbaar bent als kerk. Dit wordt mede bevorderd door allerlei interkerkelijke bewegingen, zoals EO en RO, de toogdagen van de GBS en de Mbuma zending. Ook het onderwijs (vaak gezien als zuil-bevorderend) werkte er toch ook aan mee dat kerkmuren doorbroken werden. Verontrusting bestaat in alle kerkverbanden, Evangelische geloofsbeleving dringt door tot in de Gereformeerde Gemeenten toe.

De kerken lijken toe te zijn aan een hervervorming. Het is mogelijk dat kerkelijk Nederland in de toekomst een eenvoudiger beeld gaat vertonen. a. Er is een duidelijke bevindelijke stroom, b. er is daarnaast een eigentijds Gereformeerde middenstroom en c. er is ook nog een vrijzinnig denkend deel. Dat zijn er drie. Het zou een vereenvoudiging zijn van de Nederlandse delta als we tot deze hergroepering zouden kunnen komen. Zeg maar: vrijzinnig, vrijgemaakt en vrijgeraakt. De eerste groepering valt buiten onze horizon.

Een federatie van de drie kerken (CGK, GKV en NGK) ligt in het verschiet (b). Geen federatie, maar toenadering zal ter rechterzijde kerken nader tot elkaar brengen (a). Met de hoop dat ook meerdere kerken zoals de Gereformeerde Gemeenten ea. zich hierbij zullen voegen. Het is echter bekend dat het kerkelijke besef in die kringen meer leeft dan elders. Moeilijk voor onze gemeenten om daar per gemeente zicht op te krijgen.

Ik had het al over gemeenten die gewoon het liefst Christelijk Gereformeerd zouden willen blijven, zonder allerlei zij-uitgangen. Toch zal het deze kant opgaan. Kerkverbanden raken op de achtergrond. Gemeenten zullen meer een zelfstandige koers ontwikkelen. De details hiervan zijn op dit moment niet duidelijk. Daar had men wel meer over nagedacht mogen hebben. Het heeft momenteel een overhaast karakter. Maar de praktijk zal hier oplossingen moeten aandragen.

Ik heb de Gereformeerde Bond nog niet genoemd. Velen in die kring en ook in de HHK hebben veel te lijden gehad onder de geslagen breuk. De Bond is even breed als ons eigen kerkelijke leven. Er zijn ook allerlei stromingen in vertegenwoordigd. Ik hoop van harte dat ook deze broeders de weg zullen vinden naar hen die niet meegingen met 2004, al blijven zij lid van de PKN; op die manier en via de HHK zouden zij ook in beeld kunnen komen.

Wat een gefantaseer! Zegt u dat wel. Zo fantaseerde Paulus ook over de Israëlieten, die, hoewel zijn broeders naar het vlees, toch zo ver van hem en zijn Christus verwijderd waren. Dus zijn we hier wel met belangrijke zaken bezig. Hoe verkeerd zou het zijn als we een kerkelijk Babel zouden willen bouwen. De Heere bouwt Jeruzalem; Hij vergadert Israëls verdrevenen. We mogen dat geheel aan Hem overlaten. Hoeden we ons er echter voor dat we ons niet zouden vergaderen laten (Jes.49:5). Laten we bidden om dat Jeruzalem, om de tempel van de levende God. Wat gelooft gij van de heilige, algemene christelijke Kerk? Dat de Zone Gods vergadert (tegenwoordige tijd). In wat mensen hebben gedaan, gaat het ten diepste om Zijn werk. Hij heeft ons gebracht tot de dingen zoals deze nu zijn. Ondanks ons. Hoe zal Hij het verder doen? We hebben alle behoefte aan Zijn belofte dat de poorten der hel Zijn gemeente niet zullen overweldigen.

P. Roos

Waar is de tijd gebleven dat predikanten zoals Ds. Smits door de classis streng werden vermaand omdat zij buiten onze kerken ergens gepreekt hadden? Dat zou nu anders zijn.

Wijs of dwaas?

Al die vrouwen die Salomo erop nahield (dat mocht niet van de Heere hoor) namen hun afgoden mee. En Salomo hield nog van die heidense vrouwen ook.

De meeste vragen die ik binnen krijg zijn van oudere lezers van ons blad. Af en toe heb ik een vraag van iemand die nog jong is en daar ben ik twee keer zo blij mee als over een vraag van een oudere. Zo blij dat ik een vraag van een jongere voorrang geef! Ouderen hebben bij het stellen van een vraag vaak zelf al een bepaalde gedachte over het antwoord en dat geeft natuurlijk helemaal niks. Zo gaat dat nu eenmaal. Maar daarom kunnen ze wel even wachten als er een vraag gesteld wordt door een kind.

Maar nu de vraag. Het gaat over koning Salomo. Toen de Heere aan hem verscheen in Gibeon (1 Koningen 3) vroeg de Heere aan Salomo: Begeer wat Ik u geven zal. Toen heeft Salomo gevraagd om een verstandig hart. En dat heeft hij toen van God gekregen. De Heere zei: Ik heb u een wijs en verstandig hart gegeven. Maar even later lees je van hem dat hij veel vreemde vrouwen lief had en afgoden ging dienen! Hoe kan dat? Dat is toch helemaal niet verstandig? Had hij toen geen nieuw hart meer? Maar dat kan toch niet? Nou, dat vind ik een mooie vraag hoor. Wel een vraag om goed over na te denken. Het eerste waar je op moet letten is dat je bij het *wijze* hart dat Salomo vroeg en van de Heere kreeg niet aan een *nieuw* hart moet denken. Want dat had Salomo al. Er staat in hetzelfde hoofdstuk waarin God aan Salomo vraagt wat hij hebben wil dat hij de Heere lief had. Daaraan kun je bij iemand zien dat hij of zij een nieuw hart heeft. Salomo mocht de Heere al op jonge leeftijd liefhebben en vrezen. Het eerste wat wij van Salomo lezen is dat de Heere hem lief had, 2 Samuel 12:24. Wat ben je gelukkig als je een nieuw hart mag hebben. En daar mogen wij ook om vragen. Daar moeten wij ook om vragen. Dan ben je een kind van God. Weet je waaraan je nog meer kon

zien bij Salomo dat hij een nieuw hart had? Hij vond zichzelf maar een kleine jongen toen hij koning werd. Hij zei niet: o dat kan ik wel! Maar hij dacht: ik kan geen goede koning zijn. Want ik moet ook rechter zijn. Er kunnen zoveel moeilijke en ingewikkelde dingen gebeuren in het leven! En ik heb een groot volk. Daarom vroeg hij om een wijs en verstandig hart.

Iemand met een nieuw hart vraagt aan de Heere om een wijs hart. De bijbel zegt dat als we wijsheid nodig hebben, als we een beslissing moeten nemen en we weten niet goed wat we doen moeten, dat we dat dan aan de Heere moeten vragen, Jakobus 1:5.

Salomo kreeg dus een wijs hart om het volk Israel op een verstandige manier te besturen en te regeren. Dat hij wijs werd blijkt duidelijk uit de geschiedenis van de twee vrouwen, die met een dood en een levend kind voor de koning staan.

Maar in veel andere opzichten heeft Salomo helemaal niet wijs gehandeld. Bijvoorbeeld wat zijn huwelijk betreft. Om te beginnen trouwde hij met een heidense vrouw, de dochter van de Egyptische farao. Dat was al verkeerd. Dat mocht niet van de Heere. Een heidense vrouw zou voor een Israëlitische man een strik kunnen zijn. Lees dat maar na in Jozua 23:11-13.

Ik ga even voorbij aan het huwelijk tussen Jozef en een Egyptische vrouw. Dat heeft te maken met de bijzondere eer en verhoging, waarmee de farao Jozef wilde vereren. Jozef heeft het bovendien bij die ene vrouw gelaten en Salomo kreeg er maar niet genoeg van! Bovendien kende koning Salomo de wet van God heel goed en kon hij weten dat hij niet met heidense vrouwen mocht trouwen. Salomo heeft dat nog wel aangevoeld, want zijn Egyptische vrouw liet hij niet toe in de voor Salomo heilige Davidsstad, 2 Kron. 8:11.

Een vrouw kan heel veel invloed hebben. Dat is een zegen als die vrouw de Heere vreest. Maar als dat niet zo is kan er een hele verkeerde en zondige invloed van uitgaan. Al die vrouwen die Salomo erop nahield (dat mocht niet van de Heere hoor) namen hun afgoden mee. En Salomo hield nog van die heidense vrouwen ook. Hij liet dat zien in het knielen voor hun afgoden en het bouwen van tempels voor die afgoden! Dat is heel erg dwaas van Salomo geweest! Wat kan een kind van God, iemand met een nieuw hart dus, grote dwaasheid doen. Daar geeft de bijbel wel meer voorbeelden van. Maar die dwaasheid betekent niet dat Salomo geen nieuw hart had, of meer had. Eenmaal een kind van God, altijd een kind van God. Maar een kind van God kan dat niet ongestraft doen. Salomo haalde voor zichzelf en zijn rijk allerlei ellende en narigheid op de hals. De Heere zegt: Dan zal ik elk die dwaas en wrevelig overtreên, bezoeken met de roe en bittere tegenheên!

Maar weet je ook wat daar op volgt? Maar over hem Mijn gunst en goedheid nooit doen enden. Noch feilen in Mijn trouw, noch Mijn verbond ooit schenden! De Heere blijft getrouw. En als het goed is heeft Salomo van al die dwaasheid berouw gekregen. We weten niet wanneer hij bijvoorbeeld het spreukenboek heeft geschreven, maar daaruit blijkt dat hij toch wel wist wat de ware wijsheid is, namelijk de vreze des Heeren!

Toen de Heere hem een wijs hart gaf, had Salomo daarna altijd om die gave van wijsheid moeten vragen, in alles en altijd. Ik denk dat hij dat niet gedaan heeft. En dan gaat het fout. Dat is nu nog zo. Het is maar het beste in deze gevaarlijke wereld dikwijls je knieën voor de Heere te buigen en te vragen om wijsheid, bekering, een nieuw hart en bewaring. En

om vergeving. Want elke zonde is dwaasheid. Ten slotte: de Heere Jezus heeft op Golgotha de zonden van Gods kinderen gedragen. Ook de zonden van Salomo's grote dwaas-

heid. De Heere Jezus droeg de straf op de zonde. En daarom mag Salomo toch in de hemel zijn. Zo goed is de Heere. Nogmaals bedankt voor je vraag en ik hoop dat ik duidelijk ben ge-

weest. Ik heb weer een paar mooie vragen liggen. Tot de volgende keer.

K. Hoefnagel

Sprekend verleden

Simon Oomius

Een kerk in 't klein - 4

Het zingen

Het zingen van psalmen vormt een wezenlijk onderdeel van de kerkdienst. Daarom is het vanzelfsprekend dat dit ook in de gezinnen een plaats dient te hebben. De gezinnen behoren immers kleine kerkjes te zijn. Psalmen werden gezongen ten tijde van het Oude Testament. Ook in het Nieuwe testament is sprake van het zingen van Psalmen. Hierbij valt te denken aan 1 Kor. 14:26 'Wat is het dan broeders? Wanneer gij samenkomt, een iegelijk van u, heeft hij een psalm, heeft hij een leer, heeft hij een vreemde taal, heeft hij een openbaring, heeft hij een uitlegging: laat alle dingen geschieden tot stichting.' Uit 1 kor. 14:15 blijkt dat er gezongen werd: 'Wat is het dan? Ik zal wel met den geest bidden, maar ik zal ook met het verstand bidden; ik zal wel met den geest zingen, maar ik zal ook met het verstand zingen.' De eerste christenen hebben het zingen zoals dat door de Joodse gemeente werd gedaan, nagevolgd. Uit een geschrift is bekend dat de christenen gewend waren voor zonsopgang tot Christus te zingen. De apostel Paulus spoort aan tot zingen. We lezen in Kol 3:16 'Leert en vermaant elkander met psalmen en lofzangen en geestelijke liedekens, zingende den Heere met aangenaamheid in uw hart.' Oomius schrijft terecht op blz. 116 "Deze drie soorten van geestelijke gezangen, waarvan Paulus gewaagt, worden door sommigen zo onderscheiden dat psalmen allerlei geestelijk gezangen zijn die niet

alleen met de stem, maar ook met snarenspeel beoefend worden; lofzangen, dankzeggingen tot God of lofgedichten van Gods genade jegens ons; en geestelijke liederen, zulke gedichten waarin allerlei geestelijk leringen zijn te vinden. Deze verschillende namen blijken uit de verschillende opschriften van de psalmen Davids afgeleid te zijn." Tertullianus schrijft dat het de christenen vrijstond na het eten met elkaar Psalmen te zingen of andere liederen door hen zelf gedicht. Er waren in de eerste eeuwen van het christendom ketterse en rechtzinnige gezangen. Er waren gezangen die aan het einde een verheerlijking van de drie-enige God bevatten, dit zeer tot ongenoegen van de arianen die de drie-eenheid loochenden.

Psalmen zingen

Hoewel er dus verantwoorde gezangen waren in de eerste eeuwen van het christendom, gaat de voorkeur van Oomius evenwel uit naar de Psalmen. Hij schrijft op blz. 118 "Maar niettemin moeten in het bijzonder en eerst en vooral het geheugen van onze kinderen zoeken in de prenten de psalmen van koning David, die genoemd wordt de aangename of lieflijke zanger Israëls. En zij moeten zich dagelijks oefenen in het zingen, lezen en ook bidden daarvan. Want 1. Zien wij op de Psalmen Davids, zij zijn heerlijk en meer dan gezegd kan worden uitermate geestelijk en voortreffelijk in zichzelf. Hoe meer een vroom gemoed dat met opmer-

king en aandacht leest of zingt, des te meer lust en verlangen krijgt hij daarnaar. 2. Zien wij op hun uitwerking of nuttigheden, die zijn ook wonderlijk en uitnemend. Wat Paulus, terwijl hij spreekt over het oogmerk der Heilige Schrift, in het algemeen zegt (2 Tim. 3:16; Rom. 15:4), is ook waar van de psalmen, want daarin worden ons voorgedragen allerlei soorten van leringen, vermaningen, geboden en vertroosting. En alles wat de andere boeken van de Heilige Schrift breedvoerig hebben, dat vinden wij daarin kort samengevat. Hoewel de gehele Goddelijke Schrift duidelijk Gods genade vertoont, nochtans is het boek van de psalmen zeer aangenaam, zegt Ambrosius. En daarom is geen boek meer gebruikt beide in het openbaar als in de binnenkamer dan dit van de psalmen. Augustinus vond zulk een kracht in de psalmen dat door het zingen daarvan zijn ogen van tranen moesten overvloeien. "Op zijn ziekbed liet Augustinus de boetpsalmen voor zichzelf uitschrijven, hij bevestigde die boetpsalmen aan de muur zodat hij ze dagelijks kon lezen. Daarbij overdacht hij niet alleen zijn zonden, maar hij beweesde ze ook zeer. De psalmen zijn ook uitermate geschikt om de godvruchtigen te vertroosten. De psalmen bevatten kostelijke balsem om de wonden te genezen. Voor alle aanvechtingen of moeilijkheden kan een christen terecht in de psalmen. Basilius (leefde in de 4e eeuw en heeft het kloosterwezen sterk be-

De eerste christenen hebben het zingen zoals dat door de Joodse gemeente werd gedaan, nagevolgd.

vorderd) noemde de psalmen een rusthaven van het gemoed, een schild tegen alle aanvechtingen en een welvoorzien apothek van allerlei medicijnen en middelen tegen allerlei kwalen en gebreken. De psalmen zijn velen tot troost geweest in lichamelijke tegenspoeden en in het uur van sterven.

Troost uit Psalmen

We lezen in psalm 119:54 'Uw inzettingen zijn mij gezongen geweest ter plaatse mijner vreemdelingschappen.' De martelaar Johannes Hus zei dat hij de echte kracht van de psalmen voor het eerst in de gevangenis had gesmaakt. Toen hij kwam tot de plaats waar hij verbrand zou worden zong hij ook enkele psalmen, vooral psalm 50 en 31. In het verleden is gezegd: "Dat men meer psalmen hoort zingen in gevangnissen dan in de heerlijke paleizen van de koningen." De psalmen van David bevatten troost voor tijden van aanvechtingen en geestelijke zwarigheden. David heeft allerlei aanvechtingen en drukwegen doorgemaakt. Hij wist dus uit eigen ervaring wat dit was en wat mensen dan aan troost nodig hebben. De psalmen reiken ook wapens aan in de strijd des geloofs. Door het zingen van psalmen kan geestelijke zwaarmoedigheid verdreven worden en kan het hart gerust en vrolijk gemaakt worden. Zwaarmoedigheid wordt niet verjaagd door droefheid en klagen, maar door het loven van God. Luther heeft gezegd: 'Komt, laat ons zingen tot spijt van de duivel.' Bijzonder in het uur van sterven kunnen de psalmen tot rijke troost zijn. Luther vertroostte zich kort voor zijn dood onder andere met deze woorden van David: 'Die God is ons een God van volkomen zaligheid; en bij den HEERE, den Heere zijn uitkomsten tegen den dood (Ps. 68:21).' Een martelaar die terecht werd gesteld zong psalm 118:6 'De HEERE is bij mij, ik zal niet vrezen; wat zal mij een mens doen.' Ook zong hij Psalm 23:4 'Ik zou geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij.' Een andere martelaar zong psalm 116:7 'Mijn ziel keer weder tot uw rust, want de HEERE heeft aan u welgedaan.'

In het jaar 1622 was er een wrede vervolging van christenen in Japan. Ook een kind van zes of zeven jaar was onder hen die gedood werden. Men verwonderde zich zeer over de psalmen die dat kind zong in de Japanse taal, terwijl het de dood tegemoet ging.

Altijd gezongen

Christus, de apostelen en de eerste christenen hebben psalmen gezongen. Ook in de tijd van de reformatie werden psalmen op de lippen genomen. De Zaligmaker ging uit naar de Olijfberg nadat de lofzang gezongen was, de psalmen 113 tot en met 118, zoals de Joden dat gewoon waren. Paulus en Silas zongen te middernacht in de gevangenis. De eerste christenen zongen tijdens de kerkdiensten, maar ook in huis en op hun werk. Voor zonsopgang kwamen zij samen om psalmen te zingen tot eer van God en Christus. Ook 's avonds werd dit gedaan. Er is sprake van morgengebeden en avondpsalmen. In de roomse kerk raakte het zingen van psalmen in verval. Ten tijde van de reformatie werden de psalmen van David berijmd en weer aangeheven door de kerkmensen in de volkstaal. De volgende woorden dateren uit de 4e eeuw: "Wat kan er gelukkiger zijn dan de zang van de engelen na te volgen, dan direct na het opgaan van de dageraad zich te haasten tot gebeden en met lofzangen en liederen de Schepper te vereren. Daarna als de zon hoger is geklommen zich tot de werken der handen te begeven, nooit zonder gezelschap van gebeden en van geestelijke liederen en als met een zout het werk te besprengen? Want de vertroosting van de liederen geven een verheugd en verblijd gemoed." Keizer Theodosius had de gewoonte met zijn vrouw, zusters en kinderen drie maal op een dag te zingen. De christenen uit de eerste eeuwen waren gewend tijdens de maaltijd te zingen. Ook tijdens het werk op het land werden psalmen gezongen. De oude Christenen waren ook gewend hun doden naar het graf uit te dragen onder het zingen van psalmen. Men zong dan bijvoorbeeld psalm 23, 32 of 116.

Tijdens de begrafenis van Monica, de moeder van Augustinus, werd Psalm 101 gezongen. In de Griekse kerk is dit nog zo. In hun liturgie staat: "En zo dragen wij het lijk uit, gaande al psalmzingend naar het graf. Er zijn keizers geweest die voordat zij ten strijde trokken eerst net hun soldaten psalmen zongen en de Heere vurig smeekten in het gebed. Ten tijde van de Reformatie werden de psalmen gezongen. Er werd gezongen in kerken en scholen, in de huizen en in de winkels, op markten en straten en in de velden. De berijmingen van Marot en Beza waren heel bekend en werden veel gezongen. De reformatoren droegen er zorg voor dat de psalmen door het volk gezongen konden worden in hun eigen taal en op rijm gezet.

Hart en stem

Het is een verblijdende zaak naar het zingen van psalmen te luisteren. Het is een voorafschaduw van het zingen dat in de hemel zal gehoord worden. Toen aan Augustinus gevraagd werd wat wij in de hemel zullen doen, antwoordde hij "Ons gehele werk zal wezen een gestadig halleluja te doen horen." Het is lieflijk kinderen psalmen te horen zingen. Een uitspraak van Basilius is: "Toen de Heilige Geest zag dat het menselijke geslacht zo moeizaam tot de godzaligheid gebracht werd, zo heeft Hij de vermakelijkheid van het gezang bij de leer gevoegd, opdat tegelijk met de genoegens en lieflijkheid de leer der goede en nuttige zaken in het hart kon worden ingestort." In de tijd van de reformatie werd evenwel ook al geklaagd over het gebrek aan kennis van de psalmen. Velen zouden wel in staat zijn heel wat wereldse liederen te zingen, maar niet in staat zijn psalmen te zingen. Daar zou ik deze vraag aan willen verbinden: Hoe is dat in onze tijd, onder onze jongeren? Zijn zij ook beter in staat wereldse liederen te zingen dan de psalmen? De psalmen dienen met verstand en kennis gezongen te worden. We lezen immers in 1 Kor. 14:15 'Ik zal wel met den geest zingen, maar ik zal ook met het verstand zingen.' Wie niet met verstand en kennis zingt is een klin-

De eerste christenen zongen tijdens de kerkdiensten, maar ook in huis en op hun werk. Voor zonsopgang kwamen zij samen om psalmen te zingen tot eer van God en Christus.

kend metaal of een luidende schel. De psalmen dienen ook gezongen te worden met aangenaamheid in het hart (Kol. 3:16). Hart en stem dienen overeen te stemmen met elkaar. We lezen in Psalm 57 'Mijn hart is bereid, o God, mijn hart is bereid; ik zal zingen en psalm-zingen.' Als het goed is vertolkt de tong wat het hart gelooft. De mens moet aandacht hebben in het zingen en niet met allerlei andere zaken bezig zijn. Op blz. 140 wordt een uitspraak aangehaald waarin naar voren komt dat God meer lust heeft in het bidden van de honden en in het loeien van de koeien dan in het gezang dat zonder beweging van het hart geschiedt. Het moet meer gaan om

de inhoud van de woorden dan om de kunst van het zingen zelf. Er dient meer met het hart dan met de stem gezongen te worden. In het zingen moet acht gegeven worden op de stichting van zichzelf en van hen die ons horen. Soms wordt er meer gezongen om het volk dan om God te behagen. Augustinus heeft gezegd van de roomse koorzangen: "Zij schreeuwen luid in de kerken, maar zij worden niet gehoord in de hemel, omdat zij meer met de tong dan met het hart zingen." Het gaat als het goed is niet zozeer om de muziek en de manier waarop gezongen wordt, maar het gaat om de inhoud van de gezongen woorden. De psalmen dienen duidelijk en

op een eenvoudige manier gezongen te worden. We lezen op blz. 143 "In de oosterse en westerse kerken gebruikten zij daarom een manier van zingen die niet veel van lezen verschild, zodat blijken zou dat ze meer acht gaven op het geroep van hun hart dan op het akkoord van hun stem. Dit wordt zeer geroemd in de voorzanger van Alexandrië die zijn stem zo kunstig kon buigen dat hij eerder leek op iemand die las, dan op iemand die zong, zoals Augustinus zegt, dat dit hem meermalen verteld is door de bisschop Athanasius." Bovendien dient er gezongen te worden tot eer van God.

A. van Heteren

De mens moet aandacht hebben in het zingen en niet met allerlei andere zaken bezig zijn.

Persberichten

CGK kerkendag op Urk

Op DV vrijdag 18 mei a.s., de dag na Hemelvaartsdag, wordt op Urk de 1e CGK kerkendag gehouden. Er is een boeiend programma in elkaar gezet voor alle leeftijden. Ook is er kinderopas geregeld. Het is dus een echte gezinsdag. Op deze dag wordt er veel informatie verschaft over allerlei activiteiten in en door onze kerken. Daarnaast is er ruim gelegenheid voor onderlinge ontmoeting. Tijdens het openingsblok wordt een appelwoord uitgesproken door ds. H.K. Sok en is er veel samenzang. O.a. zingen we dan een bij het thema 'Visser van mensen' passend lied dat speciaal voor de eerste kerkendag gemaakt is door ds. W. Kok. En laten we niet vergeten te vermelden dat de Urkers zich van hun beste kant laten zien als het gaat over ons eten en drinken. Ook organiseren zij een gezellige markt. De opbrengst van de dag en van een landelijk opgezette actie, die zijn ontknoping krijgt op de kerkendag, wordt grotendeels bestemd voor de realisering van een kerkelijk centrum in Burundi. De officiële opening is om 10.15 uur. In het blad Doorgeven, dat op 6 april a.s. bij u in de bus valt, is een katern opgenomen met allerlei nuttige informatie over de kerkendag. Kijk voor nog meer

wetenswaardigheden zeker ook op <http://www.cgk-kerkendag.nl/>.

Algemene ledenvergadering VGS

De jaarlijkse algemene ledenvergadering van de Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs (VGS) zal D.V. gehouden worden op zaterdag 14 april 2012 in het Hervormd Centrum, Talmastraat 9 te Hardinxveld-Giesendam. Aanvang 09.30 uur, ontvangst met koffie vanaf 09.00 uur. Sluiting van de vergadering zal plaatsvinden om ± 12.30 uur. Tijdens deze ledenvergadering zal gesproken worden over het thema: "Het richtingenbegrip en het reformatisch onderwijs" mr. A. Weggeman, (adj. directeur advisering Raad van State) en

drs. G.P. Vonk (beleidsmedewerker VO, VGS) zullen hierover spreken. Een bezinnend slotwoord zal gesproken worden door het bestuurslid ds. J. Joppe. Voor deze vergadering zijn uitgenodigd afgevaardigden en overige leden van de bij de VGS aangesloten (school)besturen en kerkenraden. Ook belangstellende onderwijsgeevenden en anderen die bij het onderwijs zijn betrokken, zijn hartelijk welkom! Wij hopen dat velen hun betrokkenheid bij het reformatisch onderwijs zullen tonen door deze vergadering bij te wonen.

Het bestuur,

*ds. P. Mulder, voorzitter
mr. J. Verhoeven, secretaris*

Boekbesprekingen

Ds. A. Schreuder, Naar eer en geweten, gebonden, 153 blz., € 14,90, uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2433-4.

De ondertitel van dit boek luidt: "Wat de Bijbel en onze belijdenis zeggen over het geweten." De auteur is predikant van de Gereformeerde Gemeente te Rijssen.

De auteur heeft gerangschikt wat de Bijbel en wat de belijdenis ons zeggen over het geweten. Je hoort in onze tijd veel over gewetensvorming spreken, met name als het gaat over het gebruik van de moderne media. Het geweten dient op verantwoorde Bijbelse wijze gevormd te worden. De schrijver is

ervan overtuigd dat aandacht voor het geweten en aandacht voor de wijze waarop het geweten functioneert van groot belang is voor het geestelijk welzijn van onze jeugd. We lezen in het voorwoord: "Juist het geweten- en niet zozeer het gevoel of het verstand – is de ingang en de plaats die de Heere wil gebruiken om Zich te openbaren en de mens ervan te doordringen dat hij een eeuwigheidsschepsel is. Ons geweten brengt ons voor Gods aangezicht en stemt, als het goed functioneert, Gods wet toe als heilig en goed." Het geweten dient zich te richten op de Heere en Zijn heilige wet.

Vanwege het belang van het onderwerp willen we een uitgebreide bespreking wijden aan dit boek. Het woord *geweten* is afgeleid van woorden die betekenen 'mede-weten.' Mede-weten betekent dat de Heere als de Alwetende alles mee weet. Het woord geweten komen we letterlijk alleen in het Nieuwe Testament tegen, maar ook in het Oude Testament komt het wel aan de orde, maar onder andere bewoordingen. De auteur geeft in zijn boek een Bijbelse definitie van wat het geweten is en waar de oorsprong ligt van het geweten. Het geweten, zoals wij dat kennen, deed zijn intrede door de zondeval. Het geweten van Adam en Eva veroordeelde wat zij gedaan hadden en deed hen wegvlugten en zich verbergen. Ze voelden dat zij niet meer voor God konden bestaan, omdat ze Zijn gebod overtreden hadden. We lezen op blz. 26: "De oorsprong van het geweten, zoals dat na de val functioneert, kunnen we vrijmoedig afleiden uit Genesis 3. Deze geschiedenis laat tegelijk ook zien hoe het geweten werkt. De mens overtreedt Gods gebod en voelt direct in zijn geweten Gods ongenoegen over de overtreding. Dit ongenoegen wordt ervaren als schrik, vrees en schaamte voor het aangezicht van God." Ieder mens heeft een geweten, heeft toch een gevoel van goed en kwaad, ondanks het verduisterde verstand. De mens is in wezen aangelegd op God. Daarvan is het geweten het overblijfsel dat hem eraan herinnert dat hij staat in een

verhouding tot Zijn Schepper, Die recht op hem heeft en dat recht doet gelden via het geweten.

In de hoofdstuk 3 wordt verwoord dat onze tijdgeest het geweten heeft 'gehorizontaliseerd' tot een menselijk gevoel. Het geweten is zijn norm van buiten ontnomen. Het geweten is *gedevalueerd*. Dit komt omdat het algemeen godsbesef in de huidige westerse cultuur afwezig is. We lezen op blz. 33 "Gewetensvorming is een puur psychologisch proces geworden waarin alleen de ge- en verboden van opvoeders worden opgenomen. Het verwijst niet naar een hogere Gezagsdrager, die een oordeel van goed of kwaad over ons handelen uitspreekt en Die geen tegenspraak duldt, maar auto-noom beschuldigt of onschuldigt via het geweten."

In de hoofdstukken 4 en 5 komt aan de orde wat de *Bijbel* zegt over het geweten. Door middel van het geweten, genormeerd aan Gods wet, spreekt de Heere tot ons en spreekt een oordeel uit over ons doen en laten. Gods gebod dient absolute norm te zijn voor het geweten. Kinderen moet geleerd worden wat het is voor Gods aangezicht te leven. Gods geboden moeten geleerd en uitgelegd worden. De Heere is de hoogste Wetgever van alle mensen en eist dat Zijn geboden gehoorzaamd worden. We lezen op blz. 45 "Gewetensvorming betekent ook dat een kind leert verantwoordelijk te zijn en die verantwoordelijkheid leert dragen voor zijn eigen daden."

De *Bijbel* zegt veel over het geweten. In de hoofdstukken 6 t/m 9 worden geschiedenissen uit het Oude Testament behandeld die ons laten zien hoe het geweten werkt of dient te werken. Er wordt bijvoorbeeld aandacht gegeven aan de broers van Jozef die hun geweten heel lang het zwijgen hebben opgelegd. Dit kan zover gaan dat het lijkt of een mens gewetenloos is. Maar na het sterven van Jakob gaat het geweten sterk spreken. Opnieuw belijden ze hun zonde en vragen om vergeving van het bedreven kwaad. Zo kan het

ook bij ons zijn: jarenlang verbergen en verzwijgen van bepaalde zaken. Maar als het geweten gaat spreken kan er niet meer gezwe-gen worden, dan moet het kwade beleden worden. Wat een wonder te ervaren dat er nog vergeving is. De auteur schrijft ook over Kaïn en gewetenswroeging en over Saul. Vrees en schrik beheersen het koningschap van Saul als gevolg van zijn beschuldigend geweten. Hij gaat toch steeds in tegen de stem van zijn geweten. Het is gevaarlijk tegen de stem van het geweten in te gaan. Ook Davids geweten wordt behandeld. Psalm 51 krijgt aandacht. In hoofdstuk 10 wordt een voorbeeld uit het Nieuwe Testament gegeven van hoe het geweten werkt of dient te werken: koning Herodes. In de hoofdstukken 11 t/m 20 worden gedeelten uit de Bijbel behandeld die het geweten en de werking van het geweten belichten. We geven een citaat van blz. 83 "Romeinen 2:15 leert ons dat ieder mens een geweten heeft dat hem ervan zou moeten doordringen dat er een God is met Wie hij in rekening staat als schepsel. Duidelijk tekent Paulus ook dat de mens van nature die stem niet wil horen omdat hij de zonde liefheeft en die zonde wil uitleven. Eenmaal zal echter ieder mens op de oordeelsdag vanuit zijn eigen (dan geopende) geweten God rechtvaardigen en zichzelf veroordelen." De Bijbel spreekt ook over een goed en rein geweten. Het aardse leven is vol verleidingen en verzoeking. Een goed geweten doet oprecht wandelen voor Gods aangezicht. Door genade is God dienen het levensdoel geworden. Er wordt ook geschreven over een onergerlijk geweten en een zwak geweten. Paulus neemt het op voor de zwakken tegenover de sterken. Ook wordt de vrijheid van het geweten behandeld. Dan gaat het hierover dat de Bijbel niet overal pasklare antwoorden op geeft. Een wijs gezegde wordt aangehaald op blz. 109: "Je moet je zo gedragen in het dagelijkse leven dat je een kind van God geen verdriet doet en de wereldling geen oorzaak geeft om het christelijk geloof bespottelijk te maken." Ook wordt nog geschreven over

een toegeschroeid geweten, lijden om des gewetens wil en openbaring in het geweten.

In hoofdstuk 21 komt aan de orde wat de *belijdenisgeschriften* zeggen over de grote waarde van het geweten. Zondag 12 spreekt bijvoorbeeld over de strijd tegen de zonde en de duivel in dit leven. Die strijd dient gestreden te worden met een vrije en goede consciëntie. In het avondmaalsformulier wordt gesproken over het onderzoeken van de consciëntie, het geweten, of men gezind is voortaan met zijn ganse leven waarachtige dankbaarheid jegens God de Heere te bewijzen en voor het aangezicht van God oprecht te wandelen. Veel zou nog te noemen zijn. We willen de conclusie weergeven van blz. 148: "In onze gereformeerde belijdenis is het geweten van groot belang. Het geweten bestrijkt alle terreinen van het leven. De bijna vanzelfsprekende manier waarop onze vaders het geweten noemen, laat zien hoe het geloof functioneerde in de praktijk van het alledaagse leven, maar ook in het zuiver houden van de leer die naar de godzaligheid is. Het geweten oordeelt over iemands oprechtheid. Onze vaders betrekken het geweten niet alleen bij het toestemmen van de geloofsleer als de van God overgeleverde waarheid, maar ook bij het doorleven van die waarheid in het persoonlijke geloofsleven. Wat is het nodig om deze les ter harte te nemen in onze dagen en ons af te vragen in hoeverre het geweten nog functioneert, zoals onze vaders daarover spreken."

In het laatste hoofdstuk wordt een slotbeschouwing gegeven en wordt aangegeven wat er nog meer te zeggen zou zijn over het geweten, wat in dit boek *niet aan de orde* is gekomen. De auteur noemt dan twee boeken die veel informatie geven over het geweten. Het boek van John Bunyan 'De Heilige oorlog' biedt veel informatie over de werking van het geweten. Ook valt te denken aan het boek van James Durham 'De hemel op aarde.' De schrijver wil een bijdrage leveren aan een stuk bijbelse bezinning op wat het geweten is. We

stemmen in met de wens van de schrijver: "Ik hoop van harte dat dit boek een wal mag opwerpen tegen de tijdgeest die onze jeugd doet geloven dat de Heere afwezig is in de dagelijkse werkelijkheid, terwijl het geweten ons juist moet overtuigen van Gods alwetendheid en alomtegenwoordigheid en ons juist verantwoordelijk stelt tegenover de levende God."

Ben de Raaf, Zoom in, Bijbels dagboek voor jongeren, paperback, 370 blz., € 10,90, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-90-336-29990.

De auteur werkt sinds 1979 bij de politie te Rotterdam. Vanaf 1997 schreef hij over politiewerk in het familieblad 'Terdege'. Later verschenen er ook kinder- en jeugdboeken van zijn hand. Nu heeft de auteur een dagboek samengesteld voor jongeren vanaf 14 jaar. In het voorwoord lezen we "Schrijven en lezen over politiewerk is leuk, maar er is méér in het leven. Sterker nog: dit leven stopt een keer, voor jou en voor mij. En waar zullen we dan zijn? Die vraag maakt het leven ernstig. Daarom wil ik graag met jou over die ernstige vraag nadenken. Ik ben dankbaar dat dit kan door middel van dit dagboekje." De auteur probeert op een duidelijke en aansprekende manier de jeugd te benaderen. Het dagboekstukje voor 8 januari willen we als voorbeeld daarvan doorgeven. Het gaat over Handelingen 19:19a 'Velen ook dergenen

die ijdele kunsten gepleegd hadden, brachten de boeken bijeen, en verbrandden ze in aller tegenwoordigheid.' "Paulus komt op zijn derde zendingsreis in Efeze. Hij preekt eerst in de synagoge, maar omdat de Joden hem niet willen horen, gaat hij in de school van Tyrannus voor de heidenen preken. Zij luisteren wel en er gebeuren wonderen. Mensen die de toekomst voorspellen, die geesten oproepen of deze bezweren, komen hun boeken verbranden. Daarmee laten ze zien dat het hun ernst is. Ze bekeren zich radicaal van hun zonden. Geld is daarbij onbelangrijk, want de boeken zijn vijftigduizend zilveren penningen waard, dat is ongeveer 7500 euro; voor die tijd een enorm bedrag. Paulus heeft veel vrucht op zijn prediking. Al die preken waarin jij wordt opgeroepen je te bekeren, dragen die al vrucht? Nee? Dus je laat God praten? Dan breekt er een keer een moment aan dat God jou laat praten. Lees het maar in Spreuken 1 vers 24 tot en met 28. Of draagt de preek wel vrucht en is er sprake van bekering? Dat is een groot voorrecht. Dan worden er ook vruchten gezien, want een boom herken je aan zijn vrucht. Is de reformatie van je hart en huis veel werk? Zijn de zondeverlokkers en -verleiders inmiddels al verwerkt bij de afvalverbranding? Het geeft veel vrede in je hart als je zo afscheid neemt van je dvd's."

愛之神

STEUN

bijbelscholen in China

De huisgemeenten willen regionale Bijbelscholen met een internaat opzetten. Uw hulp is daarbij onmisbaar. Uw gift is welkom op 3473 76 029 t.n.v. Hudson Taylor/SBHC te Rhenen. Bel voor info en/of voorlichting: 06-200 13 173

WWW.HUDSONTAYLOR.NL

HUDSON TAYLOR

Stichting Bijbelse Hulpverlening China

Banknr. 3473.76.029, Hudson Taylor/SBHC, Rhenen

Onderwijs | Lectuur | Toerusting | Diaconaat

Ontmoet China Bonisa landdag

D.V. zaterdag 21 april 2012
9.45 - 14.45 uur
Chr. Geref. Pniëlkerk
Chandistraat 2, Veenendaal

- Dr. W. van Vlastuin (opening)
- Ds. Chen Min Yen (China)
- Kand. C. Schreur (China)
- Pauze
- Ds. D. Kranendonk (Canada)
- 以斯帖 (Esther) (China)
- Ds. A.A. Egas (sluiting)

**U bent van harte welkom op onze zendingsdag.
Graag ontmoeten wij u!**

Bonisa
Z E N D I N G

Grachtweg 20, 2161 HN Lisse, tel. 0252 - 418269
www.bonisa.nl

Te huur

6-8 persoons **stacaravan** van part. op christelijke camping 'De Wolfskuijlen' te Gees (Dr).
De caravan staat op een mooie ruime en vrije plaats en is van veel extra's voorzien (schuurtje, magnetron, radio/cd-speler, enz). Veel faciliteiten op de camping (o.a. zwembad, div. speeltuintjes, recr. team)
Hoogseizoen € 495 pw.

Meer info: 0644764503 of 0528341732

Rust en ontspanning in de prachtige Vulkaaneifel!
(dichtbij Friedensstimme-gemeente)

Ruime appartementen te huur

Int.: 0049-6594258990 en www.huizesolagratia.nl

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Sumatrastraat 11 2405 EM Alphen aan den Rijn (0172) 233338
info@vanstaverenbegravenisverzorging.nl
www.vanstaverenbegravenisverzorging.nl

Damesmode, juniormode en herenmode
voor iedere gelegenheid

shop modemerken online
www.kleinkleding.nl
Gratis verzending

Unieke collectie
trouwkostuums
Ook verhuur van jacquets

Gelegenheidskostuums in alle
maten. U staagt altijd dankzij ons
speciale maat-wisselsysteem

KLEIN
K L E D I N G

Sliedrecht Kerkbuurt - 0184 49 10 10 • ma. gesloten - do. koopavond

Mbumba Zendingsdag 's-Hertogenbosch

De 49e zendingsdag van de Stichting Mbumba-Zending wordt D.V. gehouden op maandag 30 april 2012 (Koninginnedag) in de Brabanthallen te 's-Hertogenbosch, Diezekade 2, 5222 AK 's Hertogenbosch.

Sprekers

's morgens (10.30-12.30 uur)

Ds. Tj. De Jong, Staphorst. Opening
Ds. J. Macleod London
(met vertaling door Ds. Tj. De Jong)
Ds. M. Krijgsman, Arnhem

Sprekers 's middags

(14.00-16.30 uur)

Ds. Th. L. Zwartbol, Stavenisse
Dhr. A.B. den Breejen, Werkendam.
Vertelling
Ds. A.C. Rijken, Gameren. Sluiting

Pauze 12.30-14.00 uur.

Parkeergelegenheid gratis beschikbaar.

Colofon

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk.
Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:
Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. Telefoon: 0184-669116. Fax:
084-2220131. Email: pand@solcon.nl ING 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het
Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 15,00 per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde
Staten en Canada 14 dollar per jaar. Advertenties € 0,37 (ex. BTW) per mm
met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646